

Valtuustoaloite: Koko Lahti kiusaamista vastaan: Tunnetaidot keskiöön

Viime aikoina kiusaaminen ja kouluväkivalta ovat nousseet otsikoihin. Kiusaamisen sijasta tulisikin puhua koulussa tapahtuvasta henkisestä ja fyysisestä väkivallasta. Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Kiusaamisen kokemukset ovat merkittäviä riskitekijöitä myös syrjäytymisen taustalla. Syrjään jääneiden osuus Lahdessa on korkeampi kuin Suomessa keskimäärin.

Ilmiö ei ole uusi ja opetushenkilökunta tekee valtavasti töitä myös Lahdessa kiusaamisen ehkäisemiseksi jokapäiväisesti. Suomessa kiusaamisen ehkäisyksi on valtakunnallisesti käynnistetty useita hankkeita viime vuosina. Kiusaaminen onkin isossa kuvassa vähentynyt, mutta samalla kiusaamistapaukset ovat muuttuneet aiempaa vakavammiksi, väkivaltaisiksi ja hankalammiksi. Yhä useammin väkivaltaa esiintyy myös varhaiskasvatuksen puolella. Sosiaalinen media on luonut uudenlaisen alustan ja ympäristön kiusaamiselle ja väkivallan harjoittamiselle.

Kiusaamisen ennaltaehkäisevä työ tulee aloittaa mahdollisimman varhain, koska se vaikuttaa monella tavalla myönteisesti lapsen psykososiaaliseen kehitykseen ja vähentää ongelmien syntymistä. Pitkäjänteisellä kiusaamisen ehkäisyllä on pitkälle kantava merkitys lasten hyvinvoinnin kannalta ja sillä voidaan vaikuttaa olennaisesti tulevaan koulunkäyntiin.

Ei ole olemassa yhden tyyppistä kiusaamista eikä keino kitkeä sitä. Yhdistävää kiusaamisen taustalla on usein kuitenkin tunteiden säätelyn pettäminen ja heikot tunnetaidot. Kiusaamisen ehkäisyn lähtökohtana tunnekasvatuksen osalta on lapsen empatiakyky eli kyky asettua toisen ihmisen asemaan ja ymmärtää toisen tunteita.

Tietoisuus tunteista ennustaa hyviä sosiaalisia taitoja, sosiaalista pätevyyttä ja tovereiden hyväksyntää. Tunnetaitojen opetus koulussa on tutkitusti parantanut sosiaalisia taitoja ja sosiaalisia suhteita ja vähentänyt sosiaalista ahdistuneisuutta. Tunteiden tunnistaminen ja käsitteleminen edistävät terveyttä ja luovat hyvinvointia. Lisäksi ne vaikuttavat suhtautumiseen vanhempia ja yhteiskuntaa kohtaan, terveyteen aikuisiällä, työuran kehittymiseen, päihteiden käytön määrään ja väkivallattomuuteen. Liian usein tunnetaitoja opetetaan kuitenkin vasta kun häiriökäyttäytymistä on jo ilmennyt, eikä ennaltaehkäisevästi kaikille.

Opettaja on avainasemassa luokan työrauhan rakentajana ja ylläpitäjänä. Kiusaamisen ehkäisy on määritelty vuonna 2018 opetusministeriössä henkilöstön ja johdon täydennyskoulutuksen yhdeksi painopistealueeksi. Opetussuunnitelman uudistuessa vuonna 2014 mielenterveystaidot tulivat osaksi sen opetussisältöjä. Ongelmallinen kiusaamisen muoto on sosiaalisessa mediassa tapahtuva kiusaaminen, joka vaikuttaa koulun ulkopuolella myös koulunkäyntiin ja kaverisuhteisiin. Sosiaalisen median nopea kasvu osaksi nuorten arkea ja ympäristöä on luonut riskitekijöitä ja alustan uudenlaiselle kiusaamiselle, johon on yhä haastavampi vastata. Koulut tarvitsevat resursseja ja välineitä kohdata yhä vaikeampia tilanteita.

Me allekirjoittaneet esitämme, että Lahti aloittaa koko kaupunkia koskevan pilottihankkeen lasten ja nuorten kiusaamisen ehkäisemiseksi panostamalla tunnetaitojen kouluttamiseen ja kehittämiseen. Kiusaamisen vastaiseen työhön tulee kutsua koulujen lisäksi vanhemmat ja kaikki lahtelaiset. Kiusaamisen ehkäisy on meidän kaikkien tehtävä ja parhaiten teemme sen yhdessä.

Pilottihankkeessa opetushenkilökunnalle, lapsille ja nuorille annetaan tunnetaito koulutus. Vanhemmille luodaan materiaalipaketti vanhemmuuden tueksi ja tunnetaitojen harjoitteluksi.

Hankkeen erityinen painopiste tulee olla sosiaalisessa mediassa. Kitketään kiusaaminen ja opetetaan tunnetaitoja somessa. Pilottihankkeen yhteistyökumppaneiksi kutsutaan paikallisia somevaikuttajia, jotka pystyvät puhumaan lapsilta lapsille, nuorilta nuorille.

Maria Mäkynen
Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä

Valtuutettu (sd.)
Sivistyslautakunnan puheenjohtaja